

Вяткін П.С.

к.е.н., доцент

Черкаський державний технологічний університет

ОСОБЛИВОСТІ НОРМУВАННЯ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ У СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ

Специфіка сільськогосподарського виробництва зумовлює необхідність нормування окремих видів оборотних активів, яка полягає у визначенні сум, необхідних для утворення постійних мінімальних і в той же час достатніх запасів матеріальних цінностей, незнижуваних залишків незавершеного виробництва та інших оборотних активів. Це сприяє виявленню внутрішніх резервів, скорочення тривалості виробничого циклу, більш швидкої реалізації готової продукції.

Нормуванню підлягають оборотні активи, що знаходяться у виробничих запасах, незавершеному виробництві, залишках готової продукції на складах підприємства. Норматив оборотних активів встановлює їх мінімальну розрахункову суму, постійно необхідну підприємству для роботи. Фактичні запаси сировини, коштів тощо можуть бути вище або нижче нормативу або відповідати йому. Це один з найбільш мінливих показників поточної фінансової діяльності аграрних підприємств. Невиконання умов нормування оборотних коштів може призвести до скорочення виробництва, невиконанню їх виробничої програми через перебої у виробництві і реалізації продукції.

В той же час наднормативні запаси, які відволікають з обороту грошові кошти, свідчать про недоліки матеріально-технічного забезпечення, неритмічність процесів виробництва і реалізації продукції. Все це призводить до замороження ресурсів організацій, їх неефективного використання [1].

В міру розвитку ринкових відносин і зміцнення розрахунково-платіжних взаємин підсилюється роль і значення нормування оборотних коштів. Наявність достатніх обігових коштів забезпечує підприємствам у нових економічних умовах розширене відтворення, модернізацію та структурну перебудову. Тому виникає необхідність підвищення якості планових розрахунків і ширшого використання в цьому процесі електронно-обчислювальної техніки. Тим самим забезпечуються сприятливі умови для встановлення прогресивних, економічно обґрунтованих норм і нормативів оборотних коштів. Нормування у сільському господарстві має бажаний характер, а не обов'язковий [2].

Особливістю нормування засобів сільського господарства є те, що в цій галузі не передбачаються запаси та заділи в днях. Відповідно розрахунки проводяться в грошовому вираженні. Єдиним показником, що враховується є норматив. Будь-які відносні показники не передбачаються.

Фінансування поточної діяльності сільськогосподарських підприємств відіграє велику роль у розвитку сільськогосподарського виробництва. Оборотні кошти можуть фінансуватися як за рахунок власних, так і за рахунок позикових коштів. Власні оборотні кошти створюються в процесі розподілу готової продукції. Частина виробленого зерна, картоплі, насіння інших сільськогосподарських культур, а також продукції тваринництва залишається безпосередньо на підприємстві для формування вибулих оборотних коштів. Власні оборотні засоби оцінюються за собівартістю їх виробництва в даному господарстві. Позикові або покупні оборотні засоби оцінюються за цінами їх придбання та доставки до місця споживання. Для придбання оборотних коштів підприємства використовують кредити, дотації, а також власні кошти [3].

Висока якість і низька собівартість застосовуваних оборотних засобів дозволяє здійснювати виробничий процес з меншою їх кількістю, а, отже, витратити порівняно менше матеріально-грошових і трудових ресурсів. При цьому необхідно враховувати,

що значна частина оборотних активів створюється безпосередньо в сільському господарстві і тут багато що залежить від працівників та фахівців конкретного підприємства. Важливою умовою раціонального використання оборотних активів є вдосконалення нормування предметів праці. Кожне сільськогосподарське підприємство має бути в достатній кількості забезпечено насінням і посадковим матеріалом, паливом, запасними частинами для ремонту сільськогосподарських машин та іншої техніки. Недолік цих оборотних активів призводить до стримування темпів виробництва, несвоєчасного та у неповного обсягу виконання сільськогосподарських робіт, істотного недобору продукції. В зв'язку з цим головним завданням вдосконалення нормування оборотних активів є своєчасне встановлення і зміна норм витрат на їх виробництво одиниці продукції з тим, щоб мати мінімальні і достатні обсяги предметів праці і постійно поновлювати виробничі запаси. Не менш важливою проблемою ефективного використання оборотних активів є створення нормальних умов для зберігання насіння, кормів, паливно-мастильних матеріалів, мінеральних добрив і засобів хімічного захисту, будівельних матеріалів і запасних частин. Скорочення витрат цих видів оборотних активів у процесі зберігання та застосування сприяє зниженню витрачання оборотних коштів на одиницю продукції і здешевленню основного виробництва. Прискорення оборотності коштів дозволяє вивільнити частину грошових ресурсів для додаткових вкладень, організації нових виробництв, розширення виробництва. Домогтися цього можна за рахунок скорочення часу перебування оборотних коштів у сфері виробництва. Для цього необхідно використовувати сорти і гібриди сільськогосподарських культур з коротким періодом вегетації, вирощування і відгодівлю скоростиглих порід худоби та птиці з високою продуктивністю корму, впровадження прогресивних способів обробітку та збирання продукції. Одним із шляхів кращого використання виробничих фондів є оптимальне співвідношення основних і оборотних коштів. Недолік оборотних активів, як показує практика, позначається на використанні основних фондів і, в кінцевому підсумку, на результатах всієї діяльності підприємства.

1. Бондаренко О.С. *Управління поточними активами: теоретичні основи та практичне застосування* /О.С. Бондаренко// *Вісник Хмельницького національного університету*. – 2005. - №3 (66). – С. 51–56.
2. Носов П.Л. *Сучасна класифікація оборотних активів* /П.Л. Носов// *Економіка і держава*. – 2008. - № 7. – С.43-46.
3. Чухно І.С. *Визначення економічної сутності поняття “оборотні активи підприємства”* /І.С. Чухно// *Регіональна економіка*. – 2008. - № 6. – С. 62-69.
- 4.